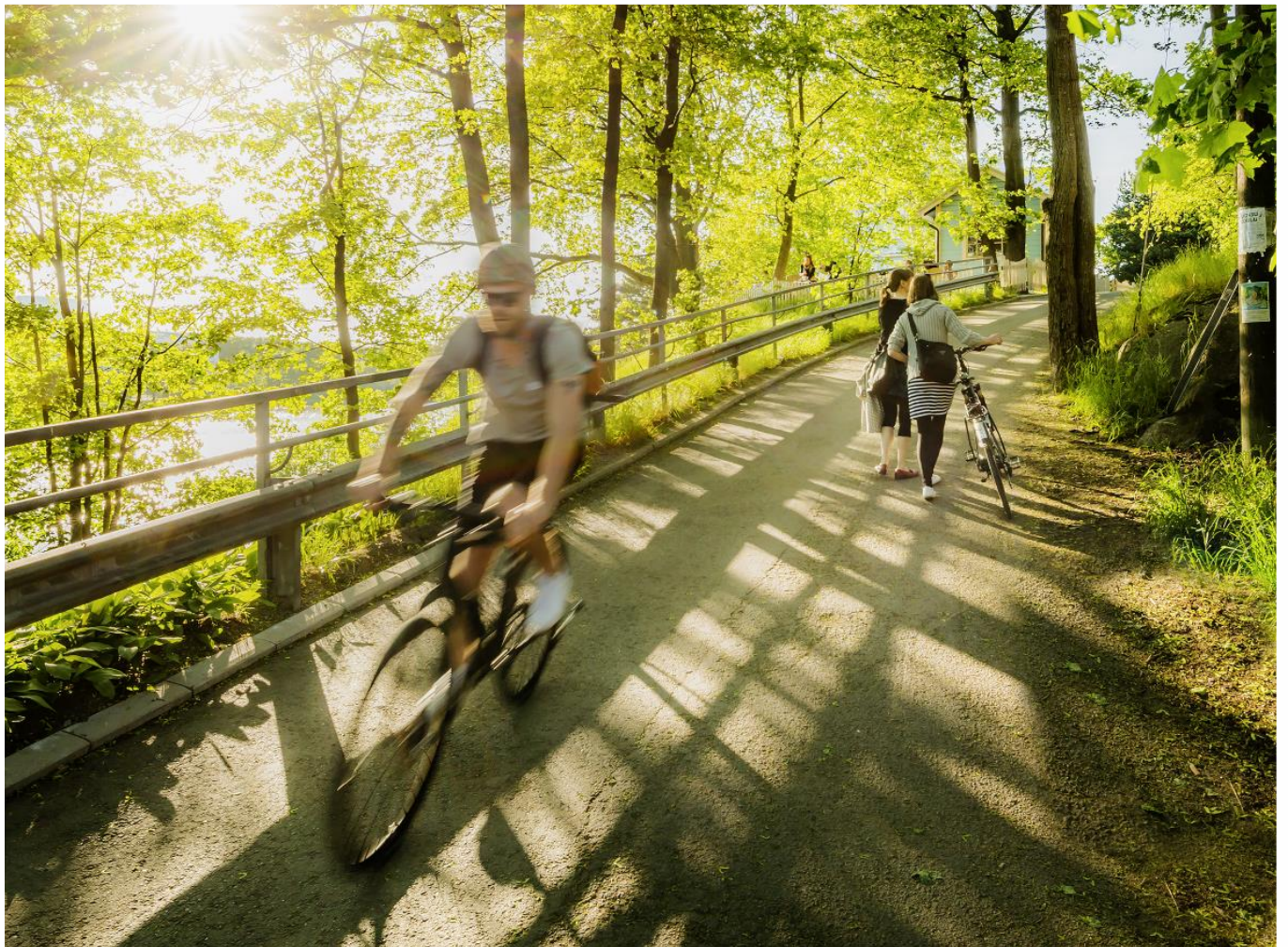

Vuosikertomus 2016

Turvallisempaa ja terveempää elämää

Toiminta-ajatus ja visio

LähiTapiolan tehtävänä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visionamme on tarjota suomalaisille turvallisempaa ja terveempää elämää. Elämänturva merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua.

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita.

Yhtiöryhmän muodostavat 20 alueellista keskinäistä vakuutusyhtiötä sekä valtakunnalliset LähiTapiola Vahinkoyhtiö, LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito.

LähiTapiolan henkilöstömäärä on noin 3 400, josta puolet työskentelee alueyhtiöissä.

Omistaja-asiakkaita on lähes 1,6 miljoonaa.

LähiTapiola Etelä

LähiTapiola Etelän toimialue yltää Salosta Marttilan, Someron ja Vihdin kautta kehäkolmoselle ja takaisin Lohjan kautta. Alueyhtiöllä on toimistot Karkkilassa, Lohjalla, Marttilassa, Nummelassa, Salossa ja Somerolla, sekä palvelupisteet Koski Tl:ssä ja Kyrössä.

Asiakkuuksia LähiTapiola Etelällä on 54 000. Olemme alueellamme markkinajohtaja. Panostamme kotitalouksiin unohtamatta yrityksiä ja maatala-asiakkuuksia. Asiakkaita palveli alueyhtiössämme vuoden 2016 lopussa 77 henkilöä sekä 10 vakuutusedustajaa.

Palvelemme asiakkaitamme monikanavaisesti. Asiakas voi valita haluamansa asiointitavan henkilökohtaisen tapaamisen, puhelinasioinnin tai internetin välityksellä verkossa tapahtuvan asioinnin välillä tai yhdistää näitä asiointitapoja tarpeen mukaan.

LähiTapiola Etelä on asiakkaidensa omistama. Se tarkoittaa, että asiakkailla on todelliset ja toimivat vaikuttamiskanavat ja oikeus osallistua alueyhtiön yhtiökokoukseen.

Sisällysluettelo

Vahva toimija kestää vaikeatkin ajat	3
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016.....	5
LähiTapiola Etelä Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016.....	5
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	10
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen.....	12
Vastuullisuus.....	14
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	15
Tulevaisuuden näkymät	16
Ehdotus voiton käyttämisestä	17
LähiTapiola Etelä	18
Tuloslaskelma	18
Tase.....	19
Epäsuora rahoituslaskelma	20
Tunnusluvut	21
Ehdotus voiton käyttämisestä	22
Hallinto	23
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset	24
Tilinpäätösmerkintä	25
Tilintarkastuskertomus	26

Vahva toimija kestää vaikeatkin ajat

Toimitusjohtajan katsaus Ari Lagerström

Teimme viime vuonna tiiviisti työtä asiakkaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin eteen. Toimintaympäristömme tilanne ei ole ihanteellinen, mutta pääsimme silti tavoitteiden mukaiseen kasvuun.

Vuonna 2016 LähiTapiola Etelä jatkoi järjestelmällistä kasvun ja tuloksen tavoittelua haasteellisessa toimintaympäristössä, jossa näkyy etenkin Salon alueen hankala taloustilanne. Yrityspuolella ilmoilla on jo orastavaa optimismia, mutta korkea työttömyys näkyy yhä ostovoiman supistumisena. Asiakkaiden varovaisen rahankäytön vuoksi kasvun saavuttaminen on entistä isomman työn takana.

Tästä huolimatta viime vuosi oli onnistunut ja pysyimme hyvin tavoitteissamme. Maksutulomme kasvoi jälleen viime vuodesta hieman noin 32 miljoonaan euroon. Sijoitustoimintamme tuotto kasvoi tavoitteen mukaisesti markkinoiden epävakaudesta huolimatta, ja korkosijoitustemme tuotot lähentelivät harvinaisesti jopa osakesijoitusten tuottoja. Tiivis

panostus asiakassuhteiden hoitoon kasvatti keskittäneiden asiakkaiden määrää yli 600:lla. Merkittävin kasvu nähtiin henkilövakuutuksissa, joiden myynti kasvoi 12 prosenttia.

Olemme rakentaneet kuluneina vuosina LähiTapiola Etelästä erittäin vahvan paikallisen vakuutusyhtiön, ja toimintamme on vakiintunut varsin kustannustehokkaaksi. Seurauksena tästä taloutemme on nytkin hyvällä pohjalla, ja olemme koko LähiTapiola-ryhmän vakavaraisin alueyhtiö. Kuluneen vuoden aikana vakavaraisuutemme parani entisestään.

Palvelua siellä, missä asiakas on

Tulevaisuus tuo uusia haasteita, jotka meidän on otettava positiivisesti vastaan. Näyttää siltä, ettei tämänhetkinen vahinkovakuuttamisen markkina kokonaisuudessaan enää kasva siihen tahtiin, että toimiala voisi laskea tulevaisuutensa sen varaan. Sen sijaan esimerkiksi terveydellä ja hyvinvointipalveluilla on tulevana vuosina entistä mittavampi rooli alallamme. Älyhenkivakuutuksen lanseerauksessa olemme olleet liikkeellä juuri oikeaan aikaan, ja olemme jo saaneet huomata sen kyvyn vaikuttaa tuntuvasti ihmisten elämäntapoihin. Toimintamme elämänturvan uranuurtajana on jatkunut jo kauan: tarjosimme esimerkiksi jo 1930-luvulla vahinkoja ennalta ehkäiseviä nuohouspalveluita.

Keskikokoisille kaupungeille tyypillisesti vakuutustoiminta henkilöityy asiakaspalveluhenkilöstöön, ja hyvällä tiimillä on mahdollisuus tehdä hyvää tulosta. Suurin osa asiakkaistamme käyttää edelleen asiointiin ensisijaisesti toimistoverkkoamme, mutta myös verkkoasioinnin ja mobiilipalvelujen trendi kasvaa selvästi. Palvelun on oltava saatavilla kaikkialla siellä, missä asiakkaat ovat. Koska eri vaihtoehtoja vertaillaan ja ostopäätös muodostetaan jo nyt usein verkossa, myös asioinnin on tärkeää onnistua samassa kanavassa mahdollisimman yksinkertaisesti.

Asiakaspalautteen perusteella olemme keskittyneet oikeisiin asioihin, ja asiakastytyväisyyden kasvutavoite täyttyi kaikissa kanavissa. Olemme tunnistaneet etenkin asiointikokemuksen kehittämisen tärkeäksi asiakasuskollisuuden lisäämisen keinoksi, ja satsaamme siihen paljon alkaneena vuonna. Rakennamme uusia hyvinvointituotteita ja laajennamme Helppi-palveluperhettä entistä kattavammaksi. Uuden digicenterin perustaminen parantaa palvelun laatua ja tukee samalla alueemme työllisyyttä.

Elämänturvan ykköseksi

Tehtävämme on tuottaa hyviä ja kilpailukykyisiä vakuutuspalveluita asiakkaillemme eli omistajillemme. Palveluamme kytkeytyvät olennaisesti myös kumppanuutemme, jotka konkretisoituvat asiakkaille erilaisina etuina – esimerkiksi Sankarikoulutuksina, jotka keskittyivät viime vuonna alkusammutustaitoihin ja jatkuvat vuonna 2017 ensiapukoulutuksina, tai erikoishintaan myytävinä palosammuttimina. Vuonna 2016 tarjoamiemme asiakasetujen arvo oli yhteensä 7,9 miljoonaa euroa.

Paikallisuus näkyy arjessamme kattavan toimipisteverkoston lisäksi tiiviinä osallistumisena alueen elämään, jolla tuemme niin elämänturvaa kuin elinkeinoelämän kehittymisen edellytyksiä. Olemme mukana yrittäjäjärjestö- ja kauppakamaritoiminnassa, ja olemme jakaneet viimeisten kolmen vuoden aikana yhteensä noin 15 000 sammutuspeitettä. Viime vuonna järjestimme esimerkiksi myös useita työturvallisuuskoulutuksia, sijoituskiertueita sekä asiakkaillemme tarkoitetun joulukonsertin. Oppilaitosyhteistyön kautta tarjoamme lisäksi opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja mahdollisuuksia tehdä lopputyönsä meidän lukuun.

Selvä päämäärämme on olla alueellamme elämänturvan numero ykkönen. Nykyinen markkinajohtajan asemamme on jo hyvä lähtökohta tähän, mutta tavoite paljon laajempi. Se edellyttää meiltä esimerkiksi pitkäjänteisten asiakassuhteiden vaalimista ja omistautumista vahinkojen ennaltaehkäisyyn. Avainasemassa ovat myös oman toimintamme kehittäminen mahdollisimman sujuvaksi, henkilöstön kouluttaminen ja työhyvinvointi. Parantamisen varaa on aina, ja siksi satsaamme erityisen paljon kehityskohteiden havainnointiin.

Kiitos kaikille 54 000 omistaja-asiakkaallemme luottamuksesta, jonka ansiosta olemme saaneet hoitaa heidän vakuutusasioitaan. Henkilökunta on tärkein voimavaramme nyt ja tulevaisuuden haasteissa – kiitos ammattitaitoiselle henkilöstölle asiakaspalvelutyöstä ja sitoutumisesta. Kiitän lisäksi hallintoa heidän antamastaan tuesta, joka on auttanut meitä onnistumaan tavoitteissamme, sekä kumppaneitamme, joiden kanssa on ollut ilo rakentaa toimivaa ja joustavaa yhteistyöverkostoa.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016

LähiTapiola Etelä Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Etelä) kuuluu LähiTapiola-ryhmään, jonka johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Etelä Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016

LähiTapiola Etelä Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle vuosi 2016 oli 149. toimintavuosi. Keskinäisen Vakuutusyhtiön juuret ovat alueen kuntien vakuutusyhdistyksissä vuodelta 1867. LähiTapiola Etelän toimialue kattaa Salon ja Lohjan seudun sekä näiden ympäryskunnat. Ydintoimialueen kunnat ovat Salo, Somero, Marttila, Koski Tl, Pöytyä, Lohja, Karkkila, ja Vihti.

LähiTapiola Etelän toimistot sijaitsevat Salossa, Somerolla, Marttilassa, Lohjalla, Karkkilassa, ja Vihdin Nummelassa. Yhtiöllä on lisäksi palvelupisteet Koski TL ja Pöytyällä Kyrössä.

LähiTapiola Etelän toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset vahinkovakuutukset. LähiTapiola Etelä tuottaa palveluita myös muille LähiTapiola -ryhmän yhtiöille myymällä ja hoitamalla niiden tuotevalikoimaan kuuluvia tuotteita. LähiTapiola Etelän vakuutusliike oli kertomusvuonna jälleenvakuutettu LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiössä.

LähiTapiola Etelä tuloksen avainnastot:

- Tulos 5,5 miljoonaa euroa
- Sijoitustoiminnan tuotto ryhmän parhaalla tasolla
- Asiakasedut 7,9 miljoonaa euroa

Tulostiivistelmä

(% / milj. euroa)	2016	2015
Liikevoitto	5,94	6,94
Kokonaistulos	7,61	7,13
Tilikauden tulos	5,53	1,97
Kate ennen tasoitusmäärän muutosta	2,96	4,52
Kokonaispääoman tuotto, %	8,5	8,7
Vakavaraisuussuhde, %	262	-

LähiTapiola Etelän tilikauden 2016 voitto tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen oli 5,53 milj. euroa (1,97 milj. euroa vuonna 2015). Liikevoitosta yli puolet muodostui sijoitustoiminnan tuotoista. Vakuutusteknistä katetta nosti tasoitusmäärän purkautuminen 0,9 miljoonalla eurolla. Vuoden 2016 alusta voimaan tulneiden tasoitusmäärän uusien laskuperusteiden johdosta Etelän tasoitusmäärää puretaan vuosittain tasoitusmäärän siirtymäsäännöksellä kunnes saavutetaan tasoitusmäärän enimmäismäärä.

Liiketoiminta-alueet

Avainluvut

(% / milj. euroa)	2016	2015
Riskisuhde, %	61,2	56,0
Toimintakulusuhde, %	28,8	28,5
Yhdistetty kulusuhde, %	90,0	84,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	5,8	3,5
Vak.tekninen vastuuvélka	53,5	53,1
Oma pääoma	25,87	20,43
Pohjarahasto	3,57	3,57
Takuupääoma	2,59	2,59
Muut rahastot	14,17	12,28
Tilikauden voitto/tappio	5,53	1,97
Taseen loppusumma	82,95	76,30

Maksutulo

LähiTapiola Etelän maksutulo oli 31,69 milj. euroa (31,31 milj. euroa). Maksutulon kasvu oli +1,2 prosenttia. Jälleenvakuuttajien osuus maksutulosta oli 1,81 milj. euroa (1,79 milj. euroa). Vakuutusmaksuvastuu kasvoi 0,26 milj. euroa (0,42 milj. euroa). Vakuutusmaksutuotoiksi muodostui 29,6 milj. euroa (29,1 milj. euroa).

Maksetut korvaukset

Maksetut korvaukset olivat 18,3 milj. euroa (17,8 milj. euroa). Maksettuihin korvauksiin lisättiin kertomusvuonna korvaustoiminnan liikekuluja ja korvaustoiminnan poistoja 2,55 milj. euroa. Näiden lisäysten jälkeen maksetut korvaukset olivat 20,87 milj. euroa (19,6 milj. euroa), josta jälleenvakuuttajien osuus 1,2 milj. euroa (1,0 milj. euroa). Korvausvastuu kasvoi +0,85 milj. euroa (laski -1,2 milj. euroa). Jälleenvakuuttajien osuus korvausvastuusta pieneni 0,19 milj. euroa (pieneni 0,79 milj. euroa). Korvausvastuun muutos yhteensä oli 1,0 milj. euroa korvausvastuuta kasvattava (vuonna 2015 0,43 milj. euroa pienentävä).

Erien jälkeen korvauskuluksi muodostui 20,6 milj. euroa (18,1 milj. euroa). Korvauskulu nousi vuotta aiempaan nähden yhteensä 2,5 milj. euroa.

Riskisuhde oli 61,2% (56%) jossa oli nousua 5,2 prosenttiyksikköä vuotta aiempaan nähden. Riskisuhdetta nosti kasvanut korvausmeno, suuret vahingot (tilivuonna 5 suurta palovahinkoa), sekä vakuutusteknisen vastuuvélan laskuperustemuutos korvausvastuun LAE-varaukseen, jonka vaikutus oli n. +0,9 prosenttiyksikköä riskisuhdetta nostava.

Liikekulut

Liikekulut ja poistot kirjattiin toimintokohtaisesti. Liikemenosta kirjattiin 24,4% korvaustoiminnan hoitokuluihin (18,1%), sijoitustoiminnan kuluihin 1,0% (0,8%) sekä 17,5% muusta toiminnasta aiheutuneisiin kuluihin (17,3%). Siirtojen jälkeen liikekulut tuloslaskelmassa olivat 5,98 milj. euroa (6,45 milj. euroa) joka on 20,2% vakuutusmaksutuotoista (22,2%).

Toimintojakoon vaikutti tilivuonna tehty muutos jossa tarkennettiin ryhmän sisäisten palveluveloitusten kohdistumista toiminnoille. Toimintojaon muutoksen myötä ryhmän sisäisiä palveluveloituksia kohdistuu aiempaa enemmän korvausten hoitokuluihin joka nosti korvausten hoitokulusuhdetta. Korvausten hoitokulusuhde tilivuonna oli 8,6% (6,3%).

Toimintakulusuhde oli 28,8% (28,5%) jossa oli nousua 0,3 prosenttiyksikköä. Toimintakulusuhdetta kasvatti ryhmän sisäisten palveluveloitusten nousu.

Yhdistetty kulusuhde

LähiTapiolan Etelän yhdistetty kulusuhde oli 90,0% (84,5%). Yhdistetty kulusuhde nousi vuotta aikaisempaan nähden 5,5 prosenttiyksikköä mutta säilyi edelleen hyvällä tasolla.

Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutusmaksuvastuu jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen vuoden lopussa oli 13,5 milj. euroa, jossa oli lisäystä aiempaan vuoteen 0,26 milj. euroa. Korvausvastuu jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen vuoden lopussa oli 9,7 milj. euroa, jossa oli kasvua 1,0 milj. euroa. Tasoitusmäärä oli vuoden lopussa 30,2 milj. euroa. Tasoitusmäärää purettiin 0,9 milj. euroa. Vakuutustekninen vastuuvélka vuoden lopussa oli yhteensä 53,5 milj. euroa.

Muut tuotot ja kulut

Palvelumyyntiä ovat vakuutusten myynti- ja kannanhoitopalveluiden tuottaminen LähiTapiola Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle, LähiTapiola Henkivakuutusyhtiölle, Keskinäiselle Eläkevakuutusyhtiö Elolle ja LähiTapiola Varainhoidolle. Lisäksi LähiTapiola Etelä on tuottanut korvauspalveluita ja vahinkotarkastuspalveluita LähiTapiola Keskinäiselle

Vakuutusyhtiölle. Edellä mainittujen palvelujen myynnistä saatavat tuotot on kirjattu tuloslaskelmaarään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut on kirjattu tuloslaskelmaarään muut kulut.

Muut tuotot vuonna 2016 olivat 1,77 milj. euroa (1,76 milj. euroa). Palveluiden myynnistä ja hoidosta aiheutuneita kustannuksia kirjattiin tilivuonna muiden tuottojen kuluksi 1,83 milj. euroa. Muut tuotot kulujen jälkeen olivat näin ollen -0,06 milj. euroa.

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnassa LähiTapiola Etelä on pyrkinyt tuottohakuiseen sijoituspolitiikkaan. Yhtiön vahva vakavaraisuusasema mahdollistaa riskinoton ja tuottohakuisen sijoituspolitiikan.

Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle oli tilivuonna 5,8 % (3,5 %). Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 3,0 milj. euroa (2,4 milj. euroa). Arvostuserot olivat vuoden lopussa 10,6 milj. euroa, jossa oli lisäystä 1,67 milj. euroa vuoteen 2015 nähden.

Yhtiön sijoitusten allokaatio oli vuoden lopussa seuraava:

- Osakkeet 30,6 %
- Korkosijoitukset 43,0 %
- Kiinteistösijoitukset 20,2 %
- Muut 6,2 %

Osakesijoitusten tuotto vuoden alusta oli 7,1%, korkosijoitusten tuotto 6,6% ja kiinteistösijoitusten tuotto 6,0%.

Tilikauden merkittävät tapahtumat

Vakuuttamista pitkällä aikajänteellä ja uusi strategia

Hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen tukipilari on ollut vakuuttaminen. Tähän ei ole tulossa muutosta. Keskinäinen yhtiö pystyy tarjoamaan asiakkailleen parhaat hyödyt ja edut, koska jokainen asiakas on myös omistaja. He vaikuttavat hallinnossa ja se näkyy sekä LähiTapiolan Etelän strategiassa, että arkipäivän toiminnassa. Keskinäistä, asiakkaiden omistamaa vakuuttamista on ollut Suomessa jo 250 vuotta. Se on osoittautunut hyvin kilpailukykyiseksi yhtiömuodoksi isoissakin muutoksissa vuosien varrella.

LähiTapiola Etelä täyttää 150 vuotta vuonna 2017. Vuoden 2016 aikana päätettiin asiakasjuhlien järjestämisestä keväällä 2017 ja käynnistettiin valmistelut tulevasta juhlavuodesta.

Vuonna 2016 käynnistyi uusi elämänturvastrategia. LähiTapiola Etelän tehtävä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visiona on olla elämänturvan ykkönen ja vahva paikallinen toimija.

Solvenssi II vakavaraisuussäätely astui voimaan

Solvenssi II vakavaraisuussäätely astui voimaan vuoden 2016 alussa. Uuteen säätelyyn on varauduttu jo aikaisemmin päivittämällä hallintojärjestelmä vastaamaan uudistetun vakuutusyhtiölain säännöksiä sekä kehittämällä vakavaraisuuden ja riskienhallinnan laskenta- ja raportointijärjestelmiä sekä raportointikäytäntöjä vaatimusten mukaisiksi.

Liikennevakuutuskantojen siirto alueyhtiöihin

LähiTapiola-ryhmässä päätettiin käynnistää selvitys liikennevakuutuskantojen siirtämisestä alueyhtiöihin liiketoimintasiirtona. LähiTapiolan Etelän hallitus ja hallintoneuvosto käsittelevät asiaa kokouksissaan 30.11.2016. Hallintoneuvosto päätti laajentaa yhtiön toimintaa lakisääteiseen liikennevakuuttamiseen 1.7.2017 alkaen ja ottaa vastaan LähiTapiola Keskinäiseltä Vakuutusyhtiöltä sen Etelän toimialueella harjoittaman liikennevakuutusliiketoiminnan lukuun ottamatta suurasiakkaiden liikennevakuutuksia.

Etelä on joulukuussa 2016 jättänyt Finanssivalvonnalle hakemuksen toimiluvan laajentamisesta koskemaan liikennevakuutusta. Päätoehdotukset yhtiöjärjestyksen muutoksista ja kannan vastaanottamisesta tulevat käsiteltäviksi vuoden 2017 varsinaiseen yhtiökokoukseen.

Alustavien kannansiirtolaskelmien mukaan LähiTapiola Etelälle siirtyisi liikennevakuutuskantaa vuositasen maksutulolla mitattuna noin 10 miljoonaa euroa. Liiketoimintasiirrossa siirtyvät kantaan liittyvät varat ja velat. Näin ollen vakuutusteknistä vastuuvulkaa siirtyisi noin 58 miljoonaa euroa. Vastuuvulan katteeksi ja riittävän vakavaraisuusaseman säilyttämiseksi liiketoimintasiirron jälkeen siirtyisi varallisuutta noin 65 miljoonaa euroa.

Liiketoimintasiirron myötä LähiTapiola Etelän liikevaihto kasvaa kolmanneksella ja tase noin 80 prosentilla. Etelän merkittävyys paikallisena toimijana korostuu entisestään.

Liikennevakuutusten siirtäminen ryhmän alueellisiin vakuutusyhtiöihin on merkittävä yhteiskunnallinen teko ja tukee LähiTapiola-ryhmän strategiaa paikallisista vakuutusyhtiöistä ja vakuutuspalvelusta.

Toimiala ja toimialue

Vakuutuslalla kilpailu jatkui kiristymistään vuonna 2016. Erityisesti liikenne- ja autovakuutuksissa jatkuvat hintakampanjat verkossa ja autoliikkeissä lisäsivät kilpailua uusista asiakkaista vakuutusyhtiöiden välillä. Panostukset korkeaan asiakastytyvyyteen ja monipuoliset asiakasedut ovat LähiTapiolan Etelän vastaus omistaja-arvon tuottamiseksi omistaja-asiakkailleen.

Vuonna 2016 LähiTapiola Etelässä panostettiin asiakastytyvyyden kehittämiseen entistään paremmaksi. LähiTapiolassa käynnistettiin uudistettu

NPS-mittaus asiakaspalautteiden keräämiseksi vakuutus- ja korvauspalvelutilanteissa. Asiakaspalautteisiin reagoidaan aktiivisesti jotta toimintaa ja palvelua voidaan kehittää entistäkin paremmaksi.

Asiakkaat olivat entistä aktiivisempia ottamaan käyttöön paperittoman palvelun. Paperittoman palvelun suosio kasvoi vuoden aikana. Palvelun avulla asiakas saa vakuutusasiakirjat sähköisessä muodossa paperisen sijaan.

LähiTapiola Etelän hallitus päätti sulkea Kiikalassa sijainneen toimiston. Asiakaskäyntien määrä toimistolla oli viime vuosina laskenut merkittävästi. Kiikalan alueen asiakkaat saavat jatkossakin henkilökohtaista palvelua Salon tai Someron toimistoilta. Kiikalan toimiston sulkeminen ei johtanut henkilöstövähennyksiin sillä Kiikalan toimiston henkilökunnalle löytyi korvaavaa työtä Marttilan toimistolta.

Toimistojen aukioloaikoja muutettiin 1.10.2016 alkaen jotta asiakaspalvelun saatavuutta monikanavaisesti pystyttiin parantamaan (toimisto, puhelin, ja verkko). Aukioloaikojen myötä Marttilan ja Karkkilan toimistot ovat jatkossa auki kaksi ja kolme päivää viikossa. Vuoden 2016 lopussa päätettiin perustaa LähiTapiola Etelän digicenter asiakaspalvelukeskus joka keskittyy puhelinpalveluun ja sähköiseen asiakaspalveluun. Digicenterin avulla tullaan kehittämään ja lisäämään uudenlaisia sähköisiä asiakaspalvelumahdollisuuksia tulevaisuudessa muun muassa videoneuvottelujen ja chatin avulla. Digicenter käynnistää toimintansa helmikuussa 2017. Digicenterin henkilökunta on Etelän omaa henkilökuntaa. Etelän strategiana on tarjota myös sähköistä asiakaspalvelua paikallisesti.

S-ryhmän strategisen yhteistyön tuloksena LähiTapiolan vakuutukset otettiin käyttöön S-mobiilipalvelussa. Vakuutusten tuonti S-mobiiliin helpottaa asiointia entisestään ja tulee kasvattamaan sähköisen asioinnin määrää tuntuvasti.

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnan merkitys vahvistui tilivuonna entisestään. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat suuremmat kuin vakuutustoiminnan vakuutustekninen kate. Korkosijoitusten tuotot kasvoivat osakesijoitusten tasolle, jota ei aikaisemmin ole tapahtunut. LähiTapiola-ryhmässä perustettiin uusia pääomarahastoja joihin Etelä liittyi mukaan.

Järjestelmä uudistus

LähiTapiola-ryhmässä käynnistettiin järjestelmä uudistushanke jonka myötä tullaan korvaamaan lähivuosina LähiTapiolan käyttämät asiakas- ja vakuutusjärjestelmät. Etelä osallistuu aktiivisesti mukaan hankkeeseen omalla panostuksellaan, Etelän henkilöstöä osallistui hankkeen määrittelyyn vuonna 2016.

Järjestelmä uudistuksessa mahdollistetaan uudenlaisten digitaalisten palvelujen kehittäminen ja vastataan digitalisaation tuomiin muutoksiin.

Asiakkaat ja asiakasedut

Asiakasedut 7,9 miljoonaa euroa

LähiTapiola Etelän toiminnan ylijäämää käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

Etelän asiakasmäärä katsauskauden lopussa oli kotitalousasiakkaiden osalta noin 41.800 asiakasta, maatila-asiakkaita oli noin 5.400 ja yritys- sekä yrittäjäasiakkaita noin 6.700.

LähiTapiola Etelän asiakasedut vuonna 2016 olivat yhteensä noin 7,9 miljoonaa euroa. Asiakasetuja ovat muun muassa Omaetu, S-bonusta vakuutusmaksuista, autovakuutusten bonusturvat, yhteistyökumppanialennukset, sankarikoulutukset, sammutintarkastukset, sammutin etukupongit, sammutinpeitteiden jakaminen, heijastinliivikampanja sekä muut turvallisuuskoulutukset.

TerveysHelppi, joka on ilmainen asiakasetu henkilövakuutusasiakkaille, jatkoi voimakkaassa kasvussa. Palvelun kontaktimäärät lähes kaksinkertaistuivat vuotta aiempaan nähden. TerveysHelpin avulla asiakas pääsee nopeasti laadukkaaseen hoitoon.

Viime vuosien vahinkokehitys on ollut suotuisaa. Vahinkojen määrät ovat maltillisesti laskeneet ja asiakkaiden toiminta on ollut vahinkoja ennalta ehkäisevää. LähiTapiolassa päätettiin vastata tilanteeseen keskinäisen yhtiön perusarvoilla palkitsemalla asiakkaita asiakasetuja lisäämällä vuodelle 2017. Liikennevakuutuksen hintoja laskettiin 1.9.2016 alkaen. Vuoden 2017 alusta laskettiin koti- ja maatilavakuutusten asuinrakennus- ja koti-irtaimistovakuutusten hintoja kaikille asiakkaille. Muutosten vaikutus ryhmätasolla on noin 14 miljoonaa euroa. LähiTapiola Etelän asiakkaille muutos tarkoittaa, että vakuutusmaksut laskevat yhteensä noin 580.000 euron edestä. Tämän lisäksi muiden vakuutusten hinnat pysyvät vuoden 2016 tasolla myös vuonna 2017.

Perinteisen vakuutuspalvelun lisäksi päätettiin kehittää ja tarjota yritysasiakkaille erilaisia rahoituspalveluita uusien yhteistyökumppanien kautta. Joukkorahoitusta tarjotaan Fundun kautta, myyntisaatavien rahoitusta tarjoaa PPG Rahoitus Oy, ja laite- ja konerahoitusta tarjotaan Siemens Financial Services kautta.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talous osoitti hienoisia piristymisen merkkejä vuonna 2016. Vuoden 2016 aikana kasvu vahvistui yksityisen kulutuksen ja rakennusinvestointien vetämänä. Viennin kasvu jäi yhä odotettua vaisummaksi. Aluetalouskehityksen aallonpohja on saavutettu ja näkymien odotetaan vähitellen parantuvan. Kasvu on kuitenkin ollut maltillista ja alueelliset erot voivat olla huomattavia.

Finanssialan Keskusliitto (FK) arvioi ensivakuutuksen maksutulon kasvavan vuonna 2016 noin prosentin. Vahinkomenon arvioidaan kasvavan noin 5 %. Työtapaturmavakuutuksen maksutulon arvioidaan alenevan. Liikennevakuutuksen, vapaaehtoisen autovakuutuksen, muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulon arvioidaan pysyvän ennallaan tai kasvavan hieman edellisvuodesta. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde on pysynyt hyvällä tasolla.

Sijoitustoiminta

Vuonna 2016 oli paljon yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden reaktiot niihin odottamattomia. Alkuvuotta sävyttivät pelot USA:n taantumariskeistä sekä Kiinan talouskasvun hallitsemattomasti hidastumisesta. Tammi-helmikuussa makrotalouden heikkous aiheutti voimakkaita arvonalaskuja osakemarkkinoilla sekä muissa riskillisimmissä omaisuuserissä. Kevään mittaan suhdanneriskit alkoivat kuitenkin helpottaa ja osakemarkkinat kääntyivät trendinomaiseen nousuun.

Kesäkausi oli politiikan areenoilla dramaattinen. Britannia päätti juhannuksen kansanäänestyksessä irtautua Euroopan unionista. Vaikka ns. Brexit-päätös oli aluksi melkoinen järkytys, vaikutukset talouteen ja sijoitusmarkkinoihin jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Ainoa

pitkäkestoinen seuraus oli punnan merkittävä heikkeneminen.

Markkinat hermoilivat ennen Yhdysvaltain presidentinvaaleja, mutta jo vaaleja seuraavana päivänä markkinat alkoivat hinnoitella positiivisesti tulevan presidentin mahdollisen elvytyspolitiikan vaikutuksia.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2016 kokonaisuutena elvyttävää ja markkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED oli aloittanut koronnostot jo joulukuussa 2015 mutta suhdanne-epävarmuuden ja poliittisten riskien vuoksi jatkoi niitä vasta vuoden 2016 lopussa. Euroopan keskuspankki EKP jatkoi talouden massiivista elvytystä ja laajensi arvopapereiden osto-ohjelmansa koskemaan myös hyvälaatuisia yrityslainoja.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 %. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 %, mutta Euroopassa kokonaistuotto jäi alle 2 %:n. USA:n ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 %. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä.

Nimelliskorkojen noususta huolimatta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli 3 %.

Valuuttamarkkinoilla euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan noin 3 % ja Japanin jeniin nähden miltei 6 %. Sen sijaan Ison-Britannian punttaa vastaan euro vahvistui lähes 16 %.

Euroopan kiinteistösijoitusmarkkinat jatkuivat vuonna 2016 vilkkaina, vaikka volyymit laskivat jonkin verran vuoteen 2015 verrattuna. Suurin syy laskulle oli kaupankäynnin hiljeneminen Iso-Britanniassa maan EU-eron johdosta. Vuonna 2016 Suomessa tehtiin kiinteistökauppoja enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin ja transaktiovolyymi nousi n. 7,0 miljardiin euroon. Toimitilavuokrissa ei tapahtunut isoja muutoksia Suomessa ja tilakysyntä oli laskussa käyttäjäyritysten tehostaessa tilankäyttöään.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II-säännöstöön, joka tuli voimaan 1.1.2016. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (jäljempänä RaVa) mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että yhtiön oma vakavaraisuus on riittävän hyvällä tasolla ja myös säilyy hyvällä tasolla pääomituksen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistö pääomarahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä hyvällä tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Etelän ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Vakavaraisuussuhde

LähiTapiola Etelän vakavaraisuussuhde (yhtiön oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen) oli 262 % 31.12.2016. Siten yhtiön vakavaraisuutta voidaan pitää vahvana.

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja jälleenvakuutus-suojiin sekä vastuuvelan riittävyyteen. Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit. Toimintaympäristön riskejä ja strategisia riskejä korostavat vakuutuslalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaation tuoma murros, toimialaliukumat, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Etelän riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa

kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtyröyhmän, jonka lain tarkoittama johtava yritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiökokous

LähiTapiola Etelän varsinainen yhtiökokous pidettiin 25.5.2016. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä,

myönnettiin vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Erovuorossa olleista hallintoneuvoston jäsenistä valittiin uudelle toimikaudelle Heinonen Jarmo, Isopuro Päivi, Karvinen Keijo, Koivu Kari, Kuisma Tauno, Kurvinen Jani, Leikko-Saarinen Virve, Leino Mervi, Mäkinen Sari, Nurminen Inkeri, Soiluva Juhani, Uusitalo Päivi ja Vuorinen Pasi.

Tilintarkastajaksi valittiin KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT ja varatilintarkastajana Kari Niukko, KHT.

Hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna Tarja Virtanen Lohjalta ja varapuheenjohtajana Keijo Karvinen Lohjalta. Hallintoneuvosto kokoontui tilivuoden aikana kaksi kertaa.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tarkoituksena on valintaesitysten valmistelun monipuolisuuden ja läpinäkyvyyden varmistaminen valittaessa jäseniä alueyhtiön omiin hallintoelimiin sekä alueyhtiön edustajia tai ehdokkaita muiden LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden hallintoelimiin.

Nimitysvaliokunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsevat 2 jäsentä. Valiokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana on vuonna 2016 toiminut hallintoneuvoston puheenjohtaja Tarja Virtanen ja jäsenenä hallintoneuvoston

varapuheenjohtaja Keijo Karvinen, hallituksen puheenjohtaja Jaakko Halkilahti, hallituksen varapuheenjohtaja Liisa Tuominen ja hallintoneuvoston jäsenet Heikki Anttila ja Riitta Ahlqvist. Nimitysvaliokunta kokoontui tilivuoden aikana kaksi kertaa.

Hallitus

Etelän hallitukseen kuuluu 10 jäsentä hallintoneuvoston 30.11.2016 kokouksen päätöksen mukaisesti. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes. LähiTapiola Etelän hallitus kokoontui 8 kertaa vuonna 2016. Hallituksen jäseniä olivat:

- Halkilahti Jaakko, puheenjohtaja
- Tuominen Liisa, varapuheenjohtaja
- Elovaara Jorma, jäsen (17.5.2016 asti)
- Erola Matti, jäsen
- Halme Tapio, jäsen
- Kerko Heikki, jäsen
- Lehtinen Matti, jäsen
- Malmgren Varpu-Leena, jäsen
- Niinistö Kari, jäsen (30.11.2016 asti)
- Pirttilä Tero, jäsen
- Sjöholm Jyrki, jäsen
- Tolonen Ulla-Maija, jäsen

Hallitukselle maksetut palkkiot ovat tilinpäätöksen liitetiedoissa. Eläkesitoumuksia ja rahalainoja ei ole myönnetty.

Muutokset hallituksen jäsenissä tilivuonna 2016: Jorma Elovaara erosi hallituksesta omalla ilmoituksellaan 17.5.2016. Kari Niinistö ei ollut uudelleenalintakelpoinen hallituksen jäseneksi ikäpykälän perusteella hallintoneuvoston kokouksessa 30.11.2016.

Yhtiöryhmän johtoryhmä

Yhtiöryhmän johtoryhmän tehtävänä on LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden yhteisten ja ryhmätason asioiden valmistelu ja päätöksenteko sekä täytäntöönpanosta huolehtiminen. Johtoryhmän puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja Erkki Moisander, ja sen kokoonpanoon kuuluu LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden toimitusjohtajia sekä ryhmän ohjaamisesta ja yhteisistä toiminnoista vastaavia johtajia. Yhtiöryhmä kokoontuu pääsääntöisesti joka toinen viikko.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Etelän toimitusjohtajana toimii Ari Lagerström ja toimitusjohtajan sijaisena korvausjohtaja Seppo Varjonen.

Vastuullinen matemaatikko

LähiTapiola Etelän vastuullisena matemaatikkona toimi kertomusvuonna (SHV) Eva Bergman. Vastuullisen matemaatikon palvelut ostetaan LähiTapiola Palvelut Oy:ltä.

Lähipiiri

LähiTapiola Etelän lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

Yhtiön tilintarkastaja on KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Etelä on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Etelän henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 74 henkilöä. Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 77 henkilöä. Päätoimisia yrittäjäsuhteisia vakuutusedustajia toimi vuoden lopussa 10.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Etelän palkitseminen perustuu yhtiöryhmän

ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Vastuullisuus

LähiTapiola-ryhmän vastuullisuus

LähiTapiolan yritysvastuu on paikallisia ja valtakunnallisia tekoja kestävä kehityksen edistämiseksi. Käytännön tekemistä ohjaavat yhtiöryhmän yhteiset vastuullisuusperiaatteet sekä vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. Painopisteinä ovat elämänturvaa ja vahinkojen ennaltaehkäisemistä painottavan strategian mukaisesti ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sijoitustoiminnassa noudatamme vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Taloudellisen turvan tarjoaminen on pohja asiakkaiden elämänturvasta huolehtimiselle ja auttaa heitä huolehtimaan paremmin itsestään, perheenjäsenistään sekä muista läheisistään. Taloudellinen vastuu perustuu yhtiön vakavaraisuudesta huolehtimiselle.

Asiakkaiden kuuleminen ja ottaminen mukaan toiminnan kehittämiseen on asiakkaidensa omistamalle keskinäiselle yhtiölle erittäin tärkeää. Tuotteita ja palveluita kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa ja asiakkaat ovat mukana yhtiön toiminnan kehittämisessä muun muassa tutkimusten, tuotekehitysprosessin, testauksen sekä hallinnon kautta. Asiakaspalautteiden kerääminen ja käsittely on jatkuvaa ja järjestelmällistä. Asiakastytytyväisyyttä mitataan ja seurataan jatkuvasti.

Vuoden 2016 merkittävin hanke oli LähiTapiolan Sankarikoulutus, jossa edistettiin paloturvallisuutta kouluttamalla 27 000 suomalaiselle alkusammutustaidot. Alkusammutuskoulutusta tarjottiin vuonna 2016 asiakasetuna 100 000 asiakkaalle ja asiakkuudesta kiinnostuneelle.

Yritys vastuun kumppaneiden kanssa tehdään laajalti yhteistyötä turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa toteutettiin Sankarikoulutus ja nuorten Nou Hätä! -pelastustaitokampanjassa LähiTapiola oli mukana tarjoamassa ensiapu- ja pelastustaitojen opetusta lähes 40 000 koululaiselle. Suomen Uimaopetus- ja

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikavälin etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Hengenpelastusliiton kanssa tuotettiin lasten vesiturvallisuuteen liittyvää aineistoa. Yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa painottui ystävä- ja tukihenkilötoimintaan. Toiminnan tavoitteena on vähentää ihmisten yksinäisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä.

Urheiluliittojen kanssa edistetään erityisesti lasten ja nuorten liikuntaa. Tarkoituksena on innostaa nuoria liikkumaan ja torjua nuorten syrjäytymistä.

LähiTapiola pyrkii tavoitteellisesti vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan muun muassa omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuudella, uusiutuvan energian käytöllä, rakennuttamisen ratkaisulla sekä sähköisten palvelujen ja toimintatapojen edistämällä.

LähiTapiola teki turvallisuuskoulutuksen tarjoamiseen sekä energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvan energian tuotantoon liittyvät kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumukset. LähiTapiolan tavoitteena on auttaa ihmisiä aktiivisesti ennakoimaan ja varautumaan erilaisiin tilanteisiin sekä ennaltaehkäisemään vahinkoja ja vaaratilanteita tarjoamalla ihmisten ja yhteisöjen turvallisuutta edistävää koulututusta. Kiinteistöjen energiatehokkuutta pyritään parantamaan toimitila- ja asuinkiinteistöjen energiatehokkuussopimusten mukaisesti. Lisäksi panostetaan uusiutuviin energiamuotoihin. Sitoumukset linkittävät osaltaan LähiTapiolan tekemän työn kansallisten kestävä kehityksen ja vastuullisuuden tavoitteiden edistämiseen sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin.

LähiTapiola-ryhmän vuosiraportissa 2016 raportoidaan yritys vastuusta laajemmin. Se on luettavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi/talous.

LähiTapiola Etelän paikallinen vastuullisuus

LähiTapiola Etelän tavoitteena on tarjota asiakkailleen turvallisempaa ja terveempää elämää. Etelän omia paikallisia vastuullisuustekoja turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi olivat muuan muassa alkusammutuskoulutus (sankarikoulutus),

sammutintarkastukset, sammutin etukupongit, sammutinpeitteiden jakaminen, heijastinliivikampanja sekä muut turvallisuuskoulutukset.

Alkusammutuskoulutukseen osallistui yli 500 asiakasta. Heijastinliivejä jaettiin noin 3000 kpl. Sammutinedun myötä asiakkaat ovat hankkineet sammuttimia useita satoja kappaleita. Toiminnalla ennalta ehkäistään vahinkoja ja lisätään turvallisuutta paikallisesti.

Etelä käyttää laajasti paikallisia yhteistyökumppaneja erityisesti vahinkotilanteissa ja näin välillisesti tarjoaa työtä paikallisille yrityksille, esimerkiksi autokorjaamoille ja rakennusalan yrittäjille. TerveysHelppi-palvelun kautta

ohjataan asiakkaita hoitoon pääsääntöisesti paikallisille lääkäriasemille. Paikallisuus näkyy vahvasti Etelän toiminnassa.

Etelän tilikauden 2016 tuloksesta maksetaan yhteisöveroa noin 1,35 miljoonaa euroa.

Etelän alueellinen vaikuttavuus vuonna 2016 oli yhteensä 34,1 miljoonaa euroa joka muodostuu maksetuista korvauksista, alueellisista palkoista ja ostopalveluista, yhteisöverosta sekä asiakaseduista paikallisille vakuutuksenottajille.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

LähiTapiola Etelä ja LähiTapiola Vahinkoyhtiö ovat 1.3.2017 allekirjoittaneet kannanluovutus suunnitelman koskien LähiTapiola Vahinkoyhtiön LähiTapiola Etelän toimialueella harjoittamaa lakisääteisen liikennevakuutuksen liiketoimintaa ja siihen liittyvää vakuutuskannan osan luovuttamista LähiTapiola Etelälle. Luovutuksen on tarkoitus tapahtua 30.6.2017. Suunnitelman toteutuminen edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta.

Liikennevakuutusten kannanluovutusten yhteydessä on uudistettu LähiTapiola-ryhmän yhtenäisyyttä ja päätöksentekoa vahvistava sekä ryhmään kuuluvien yhtiöiden työnjakoa ja rooleja selkeyttävä ryhmäsopimus, joka tulee voimaan liikennevakuutuskantojen siirtymishetkellä. Samassa yhteydessä on päivitetty LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden keskinäinen yhteisvastuusopimus, jonka mukaan

osapuolina olevat yhtiöt ovat yhdenvertaisessa vastuussa ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuudesta.

Vuonna 2017 LähiTapiola Etelä täyttää 150 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi järjestetään 150-vuotisjuhlalaulu Paula Koivuniemen konsertin kera Salossa keskiviikkona 8.3.2017 Salohallissa. Juhlaan mahtuu vieraita yli 3.000 henkeä. Asiakkaille tullaan tarjoamaan mahdollisuutta osallistua tilaisuuteen toimistoilla ja markkinoinnilla.

Etelän digicenter on käynnistänyt toimintansa helmikuussa 2017. Digicenterin avulla tullaan kehittämään ja lisäämään uudenlaisia sähköisiä asiakaspalvelumahdollisuuksia tulevaisuudessa muun muassa videoneuvottelujen ja chatin avulla. Digicenterin henkilökunta on Etelän omaa henkilökuntaa. Etelän strategiana on tarjota myös sähköistä asiakaspalvelua paikallisesti.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Vahinkovakuutusmarkkinoiden näkymät vuodelle 2017 ovat haastavat. Matala korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden yleinen epävarmuus rasittavat vakuutusyhtiöitä. Työllisyyden ja ostovoiman parantuessa vain niukasti odotukset laajapohjaiselle vahinkovakuutustoiminnan maksutulon kasvulle ovat hyvin maltilliset. Tietyillä alueilla palvelu- sekä markkinasegmenteissä on kuitenkin edelleen kasvumahdollisuuksia. Palkkasummien kehitys on maltillista, jolloin työtapaturmavakuutuksen kasvuympäristö on haasteellinen.

Vahinkovakuutuksen hintakilpailun odotetaan lisääntyvän ja kansainvälistyvän. Kiristynyt kilpailu heikentää osaltaan kannattavuutta. Vahinkomenon ennakoita pysyvän pitkän ajan keskiarvoa alhaisempana. Digitaalisiaatio tehostaa ja uudistaa vahinkovakuutusliiketoimintaa. Digitaalisista palveluista muotoutuu vähitellen asiakkaille tärkein asiointikanava, ja automatisoinnilla haetaan jatkuvaa tehokkuuden parantamista. Digitaalisiaatio tukee osaltaan myös toimialaliukumien kiihtymistä.

Terveys- ja hyvinvointiliiketoimintojen merkitys vakuutusyhtiöille on kasvussa. Yksityisten hyvinvointipalveluiden markkinat ovat merkittävässä muutoksessa, ja vakuutusyhtiöt ovat siinä vahvasti mukana.

Toimialan murroksessa LähiTapiolan tavoitteena on palvelujohtajuus. Strategiamme keskiössä on paras elämänturvapalvelu, jossa ennakkoinnilla ja aktiivisella huolenpidolla on keskeinen rooli. Erottaudumme muista toimijoista sekä parhailla asiakashyödyillä ja -eduilla että palkitsemalla myös vahingottomuudesta. Asiakkaat odottavat digitaalisiaation myötä entistä sujuvampaa, nopeampaa, helpompaa, yksilöllisempää ja paremmalla hinta-laatusuhteella tarjottavia palveluita.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2017 käynnistyessä maailmantalouden suhdanneindikaattorit ovat suotuisammassa asennossa kuin vuosi sitten. Yhdysvalloissa kotitalouksien luottamus talouteen on vahvempaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä. Euroopassa kasvu saattaa hivenen hidastua mutta pysynee 1,5 prosentin tuntumassa. Myös

Suomen taloudessa on tapahtunut positiivinen käänne. Venäjä sekä Brasilia ovat pääsemässä uudelleen kasvu-uralle ja kehittyvien markkinoiden kasvunäkymä on vahvistunut yleisemminkin.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Keväällä 2017 Euroopassa käynnistyvät neuvottelut Ison-Britannian EU-eron ehdoista ja edessä on myös runsaasti vaaleja, joissa Euroopan integraatiota vastustavat voimat saattavat vahvistua. USA:ssa Donald Trumpin presidenttiys on hyvin suuri epävarmuustekijä.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurin haaste on tuottavuuskasvun oleellinen hidastuminen. Heikon tuottavuuskehityksen vuoksi kasvutavoitteisiin pääseminen edellyttää entistä suurempaa velanottoa. Velkamäärien paisuminen puolestaan lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin nostavan korkoja kahdesti vuonna 2017. Koronnostoja voi tulla enemmänkin, mikäli elvyttävä finanssipolitiikkaa nostaa inflaatio-odotuksia.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymä on riskialtis. Korot ovat saattaneet jo kääntyä pidempikestoiseen nousuun, mikä varjostaa joukkolainasijoitusten tuottonäkymiä. Osakemarkkinoillakin kurssiheilunta voi voimistua, koska arvostustasot ovat joillain markkinoilla jo melko korkeat. Euroopan keskuspankin päätös pienentää kuukausittaisia arvopaperiostojaan vuoden 2017 huhtikuusta alkaen saattaa osaltaan heikentää Euroalueen korkomarkkinoiden likviditeettiä. Toisaalta EKP:n ensimmäisiin koronnostoihin on vielä matkaa ja euroalueen lyhyet sekä keskipitkät korot säilynevät vielä vuosia hyvin matalina.

Keski-Euroopassa kiinteistökauppa käy edelleen erittäin vilkkaana. Euroopan tasolla vuokramarkkinoilla on jatkunut positiivinen vire ja vuokrien ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden 2017 aikana. Markkinoilla on tarjolla runsaasti pääomia ja kiinteistöt näyttävät sijoittajille houkuttelevana sijoitusluokkana. Nämä kaikki tekijät yhdessä näyttäisivät tukevan kiinteistöjen positiivista arvokehitystä vuoden 2017 aikana. Epävarmuuden vuoden 2017 näkymiin tuo useat poliittiset riskit, mm. neuvottelut Iso-Britannian EU-erosta sekä kansanäänestykset.

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 5 532 476,62 euroa siirretään edellisen tilikauden voitto/tappio tililtä varmuusrahastoon ja varmuusrahastosta ehdotetaan maksettavaksi takuupääoman korkoa 149 738,54 euroa.

LähiTapiola Etelä

Tuloslaskelma

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	1.1.2016	-	31.12.2016	1.1.2015	-	31.12.2015
Vakuutusmaksutuotot						
Vakuutusmaksutulo	31 689 777,67			31 310 262,72		
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>-1 814 885,41</u>		29 874 892,26	<u>-1 792 394,61</u>		29 517 868,11
Vakuutusmaksuvastuun muutos						
Kokonaismuutos	-262 111,31			-424 593,16		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>		-262 111,31	<u>0,00</u>		-424 593,16
Jälleenvakuuttajien osuus						
Kokonaismuutos	274,12			1 609,56		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>		274,12	<u>0,00</u>		1 609,56
			-261 837,19			-422 983,60
			29 613 055,07			29 094 884,51
Korvauskulut						
Maksetut korvaukset	-20 866 766,87			-19 604 671,59		
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>1 250 549,63</u>		-19 616 217,24	<u>1 052 683,26</u>		-18 551 988,33
Korvausvastuun muutos						
Kokonaismuutos	-855 894,11			1 220 431,57		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>		-855 894,11	<u>0,00</u>		1 220 431,57
Jälleenvakuuttajien osuus						
Kokonaismuutos	-193 207,40			-788 640,85		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>		-193 207,40	<u>0,00</u>		-788 640,85
			-1 049 101,51			431 790,72
			-20 665 318,75			-18 120 197,61
Liikekulut			<u>-5 980 476,61</u>			<u>-6 454 580,55</u>
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta			2 967 259,71			4 520 106,35
Tasotusmäärän muutos						
Kokonaismuutos	937 228,00			-4 502 268,00		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>		937 228,00	<u>0,00</u>		-4 502 268,00
Vakuutustekninen kate			3 904 487,71			17 838,35
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA						
Vakuutustekninen kate			3 904 487,71			17 838,35
Sijoitustoiminnan tuotot	3 996 208,00			3 752 212,69		
Sijoitustoiminnan kulut	<u>-962 760,55</u>			<u>-1 343 899,13</u>		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	<u>0,00</u>		3 033 447,45	<u>0,00</u>		2 408 313,56
Muut tuotot						
Muut			1 770 930,56			1 764 295,05
Muut kulut						
Muut			-1 831 226,90			-1 750 223,26
Voitto varsinaisesta toiminnasta			6 877 638,82			2 440 223,70
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			6 877 638,82			2 440 223,70
Tuloverot						
Tilikauden vero	-1 354 708,06			-474 204,87		
Aikaisempien tilikausien verot	9 545,86			10 185,14		
Laskennallisen veroveljan muutos	<u>0,00</u>		-1 345 162,20	<u>0,00</u>		-464 019,73
Tilikauden voitto			<u>5 532 476,62</u>			<u>1 976 203,97</u>

Tase

V a s t a a v a a	31.12.2016		31.12.2015	
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot		344 200,29		432 694,41
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2 765 663,09		2 902 916,35	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	0,00	2 765 663,09	0,00	2 902 916,35
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	5 258 694,98		0,00	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	200 000,00	5 458 694,98	0,00	0,00
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	64 083 288,78		62 763 469,13	
Rahoitusmarkkinavälineet	3 380 645,78	67 463 934,56	2 652 496,56	65 415 965,69
Jälleenvakuutustalletesaamiset		0,00	0,00	68 318 882,04
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	4 964 374,39		4 815 474,05	
Vakuutusedustajilta	0,00	4 964 374,39	0,00	4 815 474,05
Jälleenvakuutustoiminnasta		719 769,29		370 544,90
Muut saamiset		256 297,28	47 810,88	5 233 829,83
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	105 302,07		140 402,75	
Muut aineelliset hyödykkeet	97 253,00		61 700,00	
Ennakkomaksut	0,00	202 555,07	0,00	202 102,75
Rahat ja pankkisaamiset		472 831,98		1 443 414,44
Muu omaisuus		5 835,95		5 835,95
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat		95 894,04		62 203,63
Muut siirtosaamiset		198 916,81	598 751,04	660 954,67
Vastaavaa yhteensä		82 948 967,73		76 297 714,09
V a s t a t t a v a a	31.12.2016		31.12.2015	
Oma pääoma				
Pohjarahasto		3 573 601,23		3 573 601,23
Takuupääoma		2 590 632,11		2 590 632,11
Muut rahastot		14 174 780,54		12 287 953,38
Tilikauden voitto/tappio		5 532 476,62		1 976 203,97
Vakuustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	13 561 014,18		13 298 902,87	
Jälleenvakuuttajien osuus	153,07	13 561 167,25	427,19	13 299 330,06
Korvausvastuu	10 678 720,00		9 822 825,89	
Jälleenvakuuttajien osuus	-940 463,87	9 738 256,13	-1 133 671,27	8 689 154,62
Tasotusmäärä		30 197 621,00		31 134 849,00
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta		520 956,03		558 027,56
Jälleenvakuutustoiminnasta		-12 662,07		0,00
Muut velat		1 869 988,45	958 251,41	1 516 278,97
Siirtovelat		1 202 150,44		1 229 710,75
Vastattavaa yhteensä		82 948 967,73		76 297 714,09

Epäsuora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta	2016	2015
Voitto varsinaisesta toiminnasta	6 877 638,82	2 440 223,71
Oikaisut		
Vakuusteknisen vastuuvelan muutos	373 710,70	4 493 460,88
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-248 973,06	387 193,30
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Suunnitelman mukaiset poistot	170 347,58	205 305,62
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	-1 574 970,14	-2 072 547,98
<i>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</i>	<i>5 597 753,90</i>	<i>5 453 635,53</i>
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	-340 467,31	450 812,97
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	834 443,13	-276 900,71
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	<i>6 091 729,72</i>	<i>5 627 547,79</i>
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista		
Maksetut välittömät verot	-1 345 162,20	-464 019,74
Liiketoiminnan rahavirta	4 746 567,52	5 163 528,05
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-7 128 440,31	-6 127 308,20
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	1 574 970,14	2 072 547,98
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-74 303,00	1 626,39
Sulautumisen osuus		
Investointien rahavirta	-5 627 773,17	-4 053 133,83
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-89 376,81	-139 894,13
Rahoituksen rahavirta	-89 376,81	-139 894,13
Rahavarojen muutos	-970 582,46	970 500,08
Rahavarat tilikauden alussa	1 443 414,44	472 914,36
Rahavarat tilikauden lopussa	472 831,98	1 443 414,44
Sulautumisen osuus		

Tunnusluvut

(% / milj. euroa)	2016	2015	2014	2013	2012
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	5,9	6,9	7,1	3,7	0,7
Kokonaistulos	7,6	7,1	8,6	3,7	1,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (l prosentteina)	5,8	3,5	5,4	6,2	7,2
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	8,5	8,7	11,1	13,3	7,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden ajan	74	72	66	57	24
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	74	73	66,0	57,0	24
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	31,7	31,3	30,4	17,7	7,7
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	69,8	62,3	61,8	61,2	71,9
Vahinkosuhde prosentteina	69,8	62,3	61,8	61,2	71,9
Liikekulusuhde prosentteina	20,2	22,2	21,2	22,1	24,9
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	90,0	84,5	83,0	83,3	96,8
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	90,0	84,5	83,0	83,3	96,8

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 5 532 476,62 euroa siirretään ed.tilikauden voitto/tappio tililtä

Varmuusrahastoon	5 532 476,62
------------------	--------------

ja Varmuusrahastosta ehdotetaan maksettavaksi takuupääoman korkoa	149 738,54
--	------------

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	3 573 601,23
Takuupääoma	2 590 632,11
Varmuusrahasto	19 557 518,62
Edellisten tilikausien voitto	0,00
	25 721 751,96

Hallinto

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja

Virtanen Tarja, Lohja

Varapuheenjohtaja

Karvinen Keijo, Lohja

Hallintoneuvoston jäsenet

Aarnio Hannu, Salo
Ahlqvist Riitta, Salo
Anttila Heikki, Somero
Arimaa Pekka, Salo
Bergman Kai, Lohja
Heinonen Jarmo, Salo
Huhta Maija, Vihti
Hynell Erpo, Nummi-Pusula
Hämäläinen Matti, Somero
Illman Erja, Salo
Isopuro Päivi, Salo
Koivu Kari, Lohja
Kuisma Tauno, Somero
Kurvinen Jani, Somero
Laine Hanna, Salo

Leikko-Saarinen Virve, Salo
Leino Mervi, Salo
Melkkilä Juha, Salo
Munter Hanna, Somero
Mäkelä Mikko, Vihti
Mäkinen Sari, Salo
Määttänen Hannu, Salo
Norva Janne, Karkkila
Nurminen Inkeri, Salo
Ourila Jari, Lohja
Pentti Minna, Somero
Pöysti Jorma Matti, Karkkila
Saarinen Tapio, Salo
Salonen Irja, Nummi-Pusula
Savela Eeva, Lohja

Soiluva Juhani, Salo
Toivanen Pentti, Vihti
Urmes Petteri, Koski TL
Uusitalo Päivi, Salo
Vesamo Pasi, Tarvasjoki
Virtanen Mervi, Salo
Vuorinen Pasi, Nummi-Pusula
Wikman Peter, Vihti

Aarnio Eija, Salo - 25.5.2016
Jokinen Sirkka-Liisa, Salo - 25.5.2016
Kivisaari Pekka, Somero - 25.5.2016
Korsimo Jaakko, Salo - 25.5.2016

Hallitus

Puheenjohtaja

Halkilahti Jaakko, Salo

Varapuheenjohtaja

Tuominen Liisa, Salo

Hallituksen jäsenet

Erola Matti, Karjalohja
Halme Tapio, Salo
Kerko Heikki, Marttila
Lehtinen Matti, Lohja
Malmgren Varpu-Leena, Vihti
Pirttilä Tero, Somero

Sjöholm Jyrki, Salo
Tolonen Ulla-Maija, Salo

Elovaara Jorma, Salo - 17.5.2016
Niinistö Kari, Salo - 30.11.2016

Tilintarkastajat

Varsinainen tilintarkastaja

KPMG Oy Ab

Päävastuullinen tilintarkastaja

Haavisto Mikko
KHT

Varatilintarkastaja

Niukko Kari
KHT

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset

Salossa 1. päivänä maaliskuuta 2017.

Halkilahti Jaakko
puheenjohtaja

Tuominen Liisa
varapuheenjohtaja

Erola Matti
jäsen

Halme Tapio
jäsen

Kerko Heikki
jäsen

Lehtinen Matti
jäsen

Malmgren Varpu-Leena
jäsen

Pirttilä Tero
jäsen

Sjöholm Jyrki
jäsen

Tolonen Ulla-Maija
jäsen

Ari Lagerström
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Salossa 5. päivänä huhtikuuta 2017

KPMG Oy Ab

Mikko Haavisto
KHT

Tilintarkastuskertomus

KPMG Oy Ab
Linnankatu 26 C
20100 TURKU

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Etelä Keskinäisen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Etelä Keskinäisen Vakuutusyhtiön (y-tunnus 0139557-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esittäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevanteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviin tapauksiin niihin liittyvistä varotoimista.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Salo 5.4.2017

KPMG OY AB

Mikko Haavisto
KHT

Yhteystiedot

LähiTapiola Etelä

Turuntie 8
24100 SALO

www.lahitapiola.fi